

Hea lugeja!

Intellektuaalse omandi maailm tormitseb. Intellektuaalse omandi tarbijad ei taha enam endist viisi elada ja loometööstuse suurettevõtjad ei saa enam endist viisi tegutseda. Autorid, tänu kellele ja kelle arvel kogu tööstuse ahel tekib ja püsib, otsivad selles olukorras oma probleemide lahendust. Küll vanast heast autoriõigusest, küll uutest ärimudelitest, püüdes oma loomingut ise reklaamida ja turustada. Autoriõiguselt ei oodata ammu enam, kuidas koguda loojale au ja kuulsust, vaid kuidas tuua raha ja kindlustada äraelamist. Intellektuaalne omand on kunst teha raha, kas oma loominguga või investeerides kellegi teise andesse ja loomingusse.

Kõik algab ideoloogiast, ka ACTA (*Anti-Counterfeiting Trade Agreement*). Suure osa uue põlvkonna tarbijate jaoks justkui iseenesest loomulik soov teha Internetis kõike ja tasuta, ei vasta ettevõtja ja autori arusaamadele õigusest ja õiglusest. Kultuuritarbijate emotsionaalselt üleskõetud massid on tulnud kogu maailmas tänavaile ja Internetti. Kusjuures esmakordselt ajaloo ajendatuna intellektuaalsest omandist ja protestist selle vastu: EI ACTA-le, EI autoriõigusele, EI intellektuaalsele omandile NÕUAME vaba Internetti!

Intellektuaalse omandi maailm on ootel, intellektuaalse omandi kultuur on muudatuste lävel. Millised aga peaksid olema need muudatused, mis leevendaksid aastate jooksul tekkinud probleeme? Intellektuaalse omandi territoriaalne iseloom *versus* loomeproduktide globaalne kaubandus, sajandi jooksul ülipikaks venitatud õiguste kaitse tähtajad, massiline ja raskesti kontrollitav piraatlus ja võltsitud kaubaga kauplemine, eriti Internetis – kõik see nõuab intellektuaalse omandi uutmoodi mõtestamist, rahvusvahelist koostööd ja riikidevahelist ühtlustamist.

Ligi 30 aastat on kestnud läbirääkimised Euroopa Liidu ühtse patendisüsteemi, patendi-kohtu ja keelekorralduse üle, mis sellel suvel saavutasid esimese suurema edasiminekku. Senine killustatud ja ülikulukas patendisüsteem pole kasulik ei Euroopa innovatsioonile ja konkurentsivõimele ega ka Eesti ettevõtjaile ja ülikoolidele.

Eestis on harjutud asju ajama vaikselt ja omamoodi. Intellektuaalse omandi reform oleks tulnud ühel päeval nagunii. Globaalne torm ja poliitika on toonud selle lihtsalt lähemale. Kogu intellektuaalse omandi valdkonna koondamine ühe ministeeriumi – Justiitsministeeriumi – valitsemisalasse on positiivne samm. Tänu Kultuuriministeeriumile ning Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile nende senise töö eest! Kuid Justiitsministeeriumil seisab alles ees suur töö üles ehitada oma kompetents kogu intellektuaalse omandi keerulises ja interdistsiplinaarses maailmas. Selleks on head võimalused, sest Justiitsministeeriumi algatatud intellektuaalse omandi kodifitseerimisprojekti, mida rahastatakse Euroopa Sotsiaalfondist, on kaasatud põhiline Eesti intellektuaalse omandi ajupotentsiaal.

Eesti intellektuaalse omandi süsteemi ja intellektuaalse omandi kultuuri reformi eesmärgiks on välja töötada kaks uut ja ajakohast 21. sajandi seadust, üks autoriõiguse ja autoriõigusega kaasnevate õiguste ning teine tööstusomandi valdkonnas. Uued õigusaktid peavad arvesse võtma nii rahvuslikku praktikat ja teooriat kui ka uusi rahvusvahelisi ja Euroopa Liidu arengusuundi.

Õigusteadus ei saa endale lubada emotsioone ja otsest poliitilist mõjutamist. Samas teenib õigusteadus majandust ja oma riiki, aidates kujundada selle õiguspoliitikat, pakkudes teoreetiliselt põhjendatud valikuid ja hoiatades teatavate valikute ebasoovitavate majanduslike või sotsiaalsete mõjude eest. Käesolev kogumik sisaldab artikleid intellektuaalse omandi eri valdkondadest. Kogumiku eesmärk on anda läbilõige nendest teemadest, probleemidest ja võimalikest arengusuundadest, mida puudutab käimasolev intellektuaalse omandi reform, ja valdkondadest, milles teevad uurimistööd meie intellektuaalse omandi teoreetikud ja praktikud.

Intellektuaalne omand on igapäevõigus, sest intellektuaalne omand puudutab meid kõiki ja saadab meid kõikjal. Head lugemist, kaasamõtlemist ja kaasaitlemist!

Heiki Pisuke